

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta práce

Práci předložil(a) student(ka): Petra Gruberová

Název práce: Současná podoba kojeneckého ústavu z perspektivy jeho zaměstnankyň

Oponoval: Mgr. Karel Řezáč, Ph.D.

1. **CÍL PRÁCE:** Autorka se ve své práci zabývá tématem současné podoby kojeneckého ústavu z perspektivy jeho zaměstnankyň, přičemž explicitně v úvodu práce formuluje cíl práce: „*zjistit, jak zaměstnankyně kojeneckého ústavu vnímají změny související s reformami ústavní péče o děti.*“. Ačkoliv je takový cíl terminologicky trochu nepřesný, jelikož formálně již žádné zařízení s označením „*kojenecký ústav*“ několik let neexistuje a v případě „*reformy*“ ústavní péče je používanějším pojmem „*transformace*“, považuji jej i tak z jeho podstaty za relevantní.

2. **OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ:** Autorka obsah své práce člení na úvod, teoretickou část, metodologii, analýzu dat, shrnutí a závěr. Jednotlivé kapitoly a odstavce teoretické části nejsou příliš logicky členěny a některé uváděné informace jsou zásadně nepřesné až zcela chybné.

Již v úvodu práce se autorka dopouští hrubé faktické chyby, kdy odkazuje na usnesení vlády číslo 127 z roku 2007 o „*Koncepci podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti.*“ (strana 3), které však je zcela mimo téma autorky. Pokud by autorka porozuměla problematice, o které pojednává její práce, jistě by si uvědomila, že dětské domovy do 3 let věku (nazývané též dětská centra a dříve kojenecké ústavy) nejsou sociální službou a spadají i do jiného resortu. Autorkou citovaná koncepce se totiž ve skutečnosti vztahuje k transformaci pobytových sociálních služeb určených pro osoby se zdravotním postižením a seniory.

V teoretické části se autorka zabývá dvěma hlavními tématy: *ústavní výchovou a emocemi a prací v kontextu péče*. Teoretická východiska ústavní péče autorka ukotvuje z hlediska cíle práce spíše nerelevantně. Značnou část textu věnuje historickému vývoji ústavní péče, které se však vzhledem k cíli práce nejeví jako příliš podstatný. Již relevantnější je pak téma spojené s transformací systému péče o ohrožené děti, byť její představení je značně chaotické až místy nesrozumitelné a prakticky v žádné části textu se neobjeví v tomto oficiálním označení, ale obvykle v zavádějícím a nepřesném označení jako „*...transformace dětského centra...*“ (strana 17) nebo „*...transformace kojeneckých ústavů...*“ (strana 32).

Na některých místech se nelze ubránit dojmu, že autorka nepracuje správným způsobem s citačním aparátem a avizovanými prameny. Například na straně 5 se autorka při definování procesu transformace a ústavní výchovy opírá o elektronický zdroj MPSV, kde se ovšem pojem transformace vůbec nevyskytuje a ústavní výchova je zmíněna jen velmi okrajově, jelikož stránka prezentuje formy náhradní rodinné péče, ke kterým se ústavní výchova neřadí. Zároveň zde autorka přitom uvádí velice kontroverzní tvrzení, kdy bez jediné zmínky o již více než 50 let prokázaných nepříznivých dopadech pobytu v ústavním zařízení na zdraví dítěte autorka tvrdí, že ústavní péče „*...zajišťuje zdravý vývoj*“

dítěte, správnou výchovu a vzdělání...“. V kontextu, kdy autorka hovoří o transformaci, tedy procesu, který právě z důvodu nepříznivých dopadů na život dítěte existuje, by měla takové souvislosti v daném kontextu z mého pohledu reflektovat. Na několika místech je navíc zřejmé, že autorka zaměřuje (podobně jako v úvodu – viz výše) transformaci pobytových sociálních služeb s transformací systému péče o ohrožené děti, která by přitom dle cíle práce mělo být zcela zásadním konceptem práce.

Také v druhé kapitole se autorka dopouští celé řady nepřesností. Opět dochází k zaměňování dětského centra za sociální službu. Pro úroveň bakalářské práce také z mého pohledu nelze akceptovat, že na straně 10 – 12 autorka bezprostředně v celkem 14 odstavcích za sebou bez jakékoliv další inovace či reflexe zdrojového textu odkazuje na téže zdroj. Nijak nerozvinutá parafráze tohoto zdroje navíc tvoří veškerý obsah kapitoly 2.2.1. Stejně nepřipustnosti se autorka dopouští hned v následující kapitole 2.2.2, kde tentokrát v kontextu tématu syndromu vyhoření bez další reflexe prázdňě za sebou parafrázuje 5 odstavců a rovněž v další následující kapitole 2.2.1.2 parafrázuje za sebou 6 odstavců téhož zdroje. Taková práce se zdroji, které jsou navíc velmi nízké relevance, je pro účel závěrečné bakalářské práce (ba dokonce i standardní práce seminární) zcela nedostatečná.

Metodologie práce postrádá oporu v příslušné metodologické literatuře. Autorka popisuje, jak v rámci svého výzkumu postupovala, avšak z celé práce není například patrné, jakým způsobem, respektive na základě čeho, autorka formulovala otázky k rozhovorům. Jako nevhodné se mi po etické stránce jeví zveřejnění konkrétní zkoumané instituce. Ačkoliv autorka uvádí, že získala souhlas ředitelky centra k jeho označení, z hlediska cíle práce je povědomí o tom, o jaké zařízení se konkrétně jedná zcela irelevantní, stejně jako označení ředitelky jménem a příjmením. O to více nepochopitelná a zarážející pro mě je skutečnost, že zároveň autorka uvádí, že veškeré rozhovory jsou zcela anonymní. Takto nezodpovědné jednání dle mého soudu svědčí o neporozumění významu etiky výzkumu a s ní spojenými riziky.

Poněkud nestandardní se jeví i část analýzy dat, kde někdy není zcela patrný a srozumitelný proces, na základě čeho vyvozuje autorka svá tvrzení. Uvádí sice citované pasáže rozhovorů, ale nedává je vždy do jasných souvislostí se svými závěry. Zároveň není v práci nijak vysvětleno, co při snaze „zjistit, jak zaměstnankyně kojeneckého ústavu vnímají změny související s reformami ústavní péče o děti.“ přivedlo autorku k tématu *financování zařízení* (kapitola 4.1.1) kde zcela chybí kontext určitých změn a transformace, prakticky totéž můžeme říct o kapitole *poskytované typy terapií pro děti* (4.1.2). Fascinující pro mě je skutečnost, kdy autorka (na základě výpovědí respondentek) bez jakékoliv reflexe konstatuje větu, že se „...*nezměnilo skoro nic a zařízení poskytuje stále stejně kvalitní péči pod vedením paní ředitelky...*“ (strana 21). Náznak alespoň několika informací relevantních k cíli práce lze spatřit v následujících odstavcích, kde autorka zmiňuje změny z hlediska rozšiřování služeb a závislosti vnímání na délce praxe zaměstnankyň. Další téma spojené s pandemií covid-19 již je opět spíše mimo původně stanovený cíl práce. Pozoruhodná je kapitola 4.2.2, kdy je škoda, že autorka ponechává bez reflexe tvrzení respondentek, že umístění do ústavní péče (dětského centra) je v zájmu dětí s handicapem, což je tvrzení popírající hned dvě dlouhodobě etablované nadnárodní úmluvy lidských práv, respektive již téměř 20 let platnou Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením a potažmo také více než 30 let platnou Úmluvu o právech dítěte. Taková zjištění by z mého pohledu jistě zasloužila větší reflexi do těchto souvislostí a hlubší analýzu. Zbylé kapitoly analytické části pojednávají psychické náročnosti a emoční zátěži práce, které sice jistě poznatky přináší, ale opět nejsou příliš relevantní ve vztahu k cíli práce.

V závěrečném shrnutí považuji za nešťastné, že z celého svého výzkumu autorka prvními větami sděluje, že: „*Kojenecký ústav si prošel značnou reformou. Došlo především ke změně názvu.*“. Některé pasáže jsou zde však relevantnější a lze je považovat za skutečné závěry, například, že změny jsou zaměstnankyněmi vnímány v úbytku zdravých dětí umístěných do dětského centra, nebo transformace služeb. Z celé práce považuji tuto pasáž za jedinou výraznější kladnou pasáž.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA: Po formální stránce není práce zcela standardní. Už jen skutečnost, že z celkového rozsahu práce (89 stran) tvoří 52 stran samotné přepisy rozhovorů, čímž jsou přílohy práce objemnější než hlavní část práce, je dosti zarážející. Autorka práce velice neobvykle a nahodile kombinuje v práci prakticky 3 citační styly (Harvardský styl, formu průběžných poznámek a formu číselného odkazu), což trochu naznačuje, že má značné mezery v práci s citačním aparátem. Zároveň odkazy pod čarou obsahují v naprosté většině případů pouze link na webovou stránku s uvedením formátu „[online]“ a datum citování, a nikoliv potřebný a citační normou vyžadovaný kompletní bibliografický údaj. Autorka také používá jen 4 literární zdroje a k tomu pak 24 zdrojů elektronických).

4. **STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE:** Ačkoliv má práce několik pozitiv, jako je část výše zmíněných zjištění, která jsou relevantní k cíli a při lepším zpracování by byla i z badatelského hlediska zajímavá, práce je jako celek z mého pohledu nedostačující a vyžaduje kompletní přepracování, přičemž mám obavu, zda by nebylo na místě práci vypracovat znovu standardnějším způsobem tak, aby byla jako celek více provázána a zahrnovala pouze relevantní informace.

5. **OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:**

- 1) *Na základě čeho jste sestavovala strukturu a otázky rozhovoru?*
- 2) *Jaký je rozdíl mezi transformací pobytových sociálních služeb a transformací systému péče o ohrožené děti?*
- 3) *Jaké dopady může mít pobyt v ústavním zařízení na život dítěte?*

6. **NAVRHOVANÁ ZNÁMKA:** Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem a fatálním nedostatkům předkládané práce musím konstatovat, že na základě důkladného uvážení předkládanou bakalářskou práci **nedoporučuji k obhajobě.**

Datum: 23. 5. 2023

Podpis: